

Inka Hopsu vihr ym.

Kirjallinen kysymys Suomen kannasta koskien Israelin kuolemanrangaistustilain laajentamista

Eduskunnan puhemiehelle

Israelin parlamentti, Knesset, hyväksyi 30. maaliskuuta 2026 lain, joka määrää kuolemanrangaistuksen hirttämällä terrorismiin liittyviksi luokitelluista rikoksista, käytännössä tämä koskee yksinomaan palestiinalaisia. Tämä tekee Israelista yhden harvoista demokratioista, jotka ovat laajentaneet kuolemanrangaistusta viime vuosina.

Länsirannalla, Itä-Jerusalemia lukuun ottamatta, laki määrää kuolemanrangaistuksen oletusrangaistuksena niille, jotka on tuomittu Israelin lainsäädännön mukaan terrorismiksi luokitelluista tahallisista tappamisista. Sotilastuomioistuimet voivat langettaa kuolemanrangaistuksen yksinkertaisella enemmistöllä, jopa ilman syyttäjän pyyntöä. Tuomioita ei voida lieventää tai armahtaa, ja ne on pantava täytäntöön 90 päivän kuluessa.

Vaikka laki ei suoraan viittaa etnisyyteen tai kansallisuuteen, se käytännössä kohdistuu yksinomaan palestiinalaisiin, sillä Länsirannan israelilaiset uudisasukkaat on suljettu tämän säännöksen soveltamisalan ulkopuolelle. Näin ihmiset asetetaan eriarvoiseen asemaan kansalaisuutensa perusteella. Kansainväliset asiantuntijat ovat varoittaneet, että lainsäädäntö vahvistaa kahden eri oikeusjärjestelmän mallia, joiden mukaan miehitetyn Länsirannan palestiinalaiset ovat sotilaslain, sotilastuomioistuinten ja heikomman oikeusvaltioperiaatteen sekä oikeusturvan alaisia, kun taas israelilaiset asukkaat ovat Israelin siviililainsäädännön alaisia, eikä heitä uuden lain myötä voi tuomita sotilastuomioistuimessa.

Lain syrjivä luonne ja oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin takeiden puute loukkaavat oikeutta elämään, mikä on määritelty sekä kansainvälisessä humanitaarisessa oikeudessa että ihmisoikeuslainsäädännössä, kuten neljännessä Geneven yleissopimuksessa, kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevassa kansainvälisessä yleissopimuksessa (ICCPR) sekä kidutuksen vastaisessa yleissopimuksessa (CAT).

Asiantuntijoiden mukaan pakolliset kuolemantuomiot ovat luonnostaan mielivaltaisia ja kansainvälisen oikeuden vastaisia. ICCPR:n 6. artiklan mukaan kuolemanrangaistus voidaan langettaa vain vakavimmista rikoksista oikeudenmukaisen menettelyn jälkeen. Artiklan mukaan tuomitulla tulee olla mahdollisuus armahdukseen tai rangaistuksen lieventämiseen. Nämä sitovat myös Israelia, joka on ratifioinut sopimuksen vuonna 1991.

Kirjallinen kysymys KK 152/2026 vp

Asiantuntijoiden mukaan laki on osa laajempaa, kiihtyvää pyrkimystä lopettaa järjestelmällisesti lopullisesti Palestiinan valtion mahdollisuus. Tähän kuuluu uudisasukkaiden palestiinalaisia vastaan kohdistaman hallitsemattoman väkivallan lisääntyminen miehitetyllä Länsirannalla sekä Länsirannan hallinnon strateginen uudelleenjärjestely, jonka tarkoituksena on helpottaa palestiinalaisten alueiden valtaamista.

Päätöstä kuolemanrangaistuksesta ei siis voi tarkastella irrallisena Gazassa meneillään olevasta humanitaarisesta katastrofista, jota YK:n tutkintakomissio, useat palestiinalaiset, israelilaiset ja kansainväliset järjestöt sekä riippumattomat asiantuntijat ovat luonnehtineet kansanmurhaksi. Lakia ei voi myöskään tarkastella irrallaan Länsirannan laittomien siirtokuntien kiihtyvistä de facto Israeliin liittämisestä. Kansainvälinen tuomioistuin on todennut siirtokuntien laajentamisen laittomaksi 19. heinäkuuta 2024 antamassaan neuvoa-antavassa lausunnossaan siirtokuntien pysyvän luonteen sekä Geneven ja Haagin sopimusten vastaisten toimintatapojen myötä.

Kuolemanrangaistuksen hyväksyminen on nähtävä osana palestiinalaisia vastaan kohdistuvaa syrjivää politiikkaa ja käytäntöjä, joiden Kansainvälinen tuomioistuin on samassa neuvoa-antavassa lausunnossaan todennut rikkovan rasismia vastaista yleissopimusta (CERD), joka kieltää rotuerottelun ja apartheidin.

Euroopan unioni on johdonmukaisesti katsonut, että kuolemanrangaistus on julma, epäinhimillinen ja ihmisarvon vastainen toimi kaikissa olosuhteissa. EU:n ja sen jäsenvaltioiden kehotukset Israelille suunnan muuttamiseksi ovat toistaiseksi osoittautuneet tehottomiksi. Ennen uuden lainsäädännön hyväksymistä Australian, Saksan, Ranskan, Italian, Uuden-Seelannin ja Yhdistyneen kuningaskunnan ulkoministerit ilmaisivat yhteisessä lausunnossaan syvän huolensa ja kehittivät Knessetin jäseniä hylkäämään tuolloin vireillä olleen lainsäädännön. Myös Euroopan neuvoston pääsihteeri Alain Berset tuomitsi lainsäädännön ennen sen hyväksymistä.

2. huhtikuuta 2026 yhteensä 31 EU:ssa toimivaa ja kansainvälistä järjestöä, mukaan lukien Kirkon ulkomaanapu, ovat vaatineet EU:lta tehokkaampia toimia Israelin kuolemantuomiolain perumisen edistämiseksi. Kesäkuussa 2025 julkaistussa EU:n ja Israelin välisen sopimuksen 2 artiklan nojalla tehdyssä tarkastelussa todettiin, että Israel rikkoi ihmisoikeusvelvoitteitaan vakavin, palestiinalaisia vastaan kohdistunein, loukkauksin ja sodan lakeja rikkomalla niin Gazassa, Länsirannalla kuin Itä-Jerusalemmissä. Tästä tarkastelusta on kulunut jo noin kymmenen kuukautta. Euroopan unioni ei voi enää odottaa periaatteidensa noudattamisen kanssa. Euroopan unionin tulee ottaa käyttöön Israelin painostustoimia, kuten keskeyttää assosiaatiosopimuksen kauppasuuden toimeenpano, jäädyttää koko assosiaatiosopimus ja/tai asettaa Israel kauppasaartoon. Myös kansainvälisiin rikoksiin syyllistyneisiin pitää kohdistaa yksilöön kohdistuvia pakotteita ja rikoksista vastuussa olevat saattaa tuomioistuimen eteen vastaamaan teoistaan.

Suomen tulee osana EU:ta vaatia Israelia perumaan palestiinalaisiin kohdistuva kuolemanrangaistuslaki ja vaatia Israelia noudattamaan kansainvälistä oikeutta. Vaatimusta tulee tehostaa selkein, Israelin toimintaan aidosti vaikuttavin toimin.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Kirjallinen kysymys KK 152/2026 vp

Mikä on Suomen kanta Knessetin hyväksymästä laista, jossa määrätään kuolemanrangaistus, joka käytännössä koskisi erityisesti Länsirannan palestiinalaisia ja

vaatiiko Suomi EU:ssa uusia toimia Israelin toteuttaman kansanmurhan, laittomien siirtokuntien kasvattamisen, ihmisten pakkosiirtojen ja sorron pysäyttämiseksi?

Helsingissä 17.4.2026

Inka Hopsu vihr
Krista Mikkonen vihr
Mari Holopainen vihr
Saara Hyrkkö vihr
Tiina Elo vihr